

Stockholm 2018-10-09

Ds 2018:25

RFSU:s remissyttrande över Ds 2018:25 Avgiftsfrihet för screening för livmoderhalscancer

Inledning

RFSU tackar för att ha fått möjligheten att lämna synpunkter på ovan nämnda promemoria, en viktig åtgärd för att främja kvinnors hälsa på lika villkor, oavsett bostadsort.

RFSU är en partipolitiskt och religiöst obunden folkrörelse med uppgift att sprida en kunskapsbaserad och öppen syn på samlevnads- och sexualfrågor. Vi arbetar med utgångspunkt i sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) för ett jämlikt och jämställt samhälle där sexualitet är en källa till glädje och njutning i människors liv.

En av RFSU:s centrala målsättningar är att alla människor ska kunna uppleva sexuell integritet, självkänsla och välbefinnande i alla faser av livet, oavsett kön eller könsidentitet, sexualitet, ursprung, funktionalitet och sammanhang.

Sexualitet är en politisk fråga som påverkar välfärd, samhällsliv och hur människor interagerar med varandra. Samhället ska därför erbjuda människor den kunskap och de verktyg de behöver för att åtnjuta sin frihet att vara, välja och njuta. Det innebär att välfärdssystemen måste tillgodose sexuell och reproduktiv hälsa och sexuella och reproduktiva rättigheter.

Sexualitet är en viktig del i att vara människa som handlar om livskvalitet och välbefinnande genom hela livet. Sexuell hälsa är inte enbart frånvaro av sjukdom utan ska vara en självklar del av folkhälsoarbetet. Ohälsa påverkar den sexuella hälsan och välbefinnandet men även det omvända gäller, sexuell ohälsa påverkar den övriga hälsan negativt. Tyvärr förekommer föreställningar om att frågor relaterade till sexuell och reproduktiv hälsa inte är att betrakta som lika allvarliga som andra hälsofrågor. Det leder till

kunskapsbrist, nedprioriteringar vad gäller resurser för att främja, förebygga ohälsa samt brist på forskning inom fältet.

Sammanfattning

RFSU är mycket positiva till promemorians förslag att en förordning införs som medför en avgiftsfriscreeening för livmoderhalscancer med gynekologisk cellprovtagning. Det leder troligtvis till ökat deltagande och räddar därmed liv, men ytterligare åtgärder kan komma att behövas menar RFSU. Eftersom forskningen visar att flertalet av de som avlider av livmoderhalscancer inte deltagit i screeningen, finns all anledning att fortsätta utveckla metoder som främjar ett deltagande.

RFSU vill förutom ett positivt svar på remissen även tillföra några andra aspekter som kan komma att ytterligare förbättra hälsan för både kvinnor och män.

Ålder och intervall

Enligt förslaget kommer Socialstyrelsen att bemyndigas med detaljer bland annat kring ålder och intervaller. RFSU vill göra ett medskick. Eftersom kvinnor i dag, i allt större utsträckning är mer sexuellt aktiva längre upp i åren och har även fler partners högre upp i åren, finns all anledning att minska intervallen (tätare kontroller) för kvinnor över 50 år, samt att öka den övre åldersgränsen mer än till 64 år som beslutades 2015.

Ytterligare förebyggande åtgärder

Då infektioner med humant papillomvirus (HPV) anses vara den vanligaste sexuellt överförbara sjukdomen och som kan leda till cancer anser RFSU att det är olyckligt att det bara är flickor som hittills har erbjudits vaccination enligt det allmänna vaccinationsprogrammet.

RFSU anser det vara hög tid att alla pojkar ges vaccination mot HPV både för deras egen skull men även för det flockskydd det kommer att ge både hos män, och då särskilt män som har sex med män, men även hos ovaccinerade flickor och pojkar.

Detta är en fråga för folkhälsomyndigheten, men RFSU lyfter in den även i detta sammanhang för att understryka att det finns flera viktiga åtgärder för att förebygga ohälsa.

RFSU uppmanar även landsting och kommuner att erbjuda alla pojkar gratis catch-up-vaccination till 18 års ålder på samma sätt som gjordes för flickor när det påbörjades vaccination år 2012.

RFSU vill också att ljuset riktas mot att fler metoder behöver utvecklas för att öka deltagandet i cellprovtagningen. En särskild grupp att nå med riktade insatser, är personer födda utom Sverige som behöver få information och kunskap på sitt eget modersmål.

Datum som ovan

Anna-Karin Johansson

Generalsekreterare för RFSU